

одиницю, а, передусім, як взаємодію та зв'язки різних компонентів цілого, знаходження в системі цих відносин провідних тенденцій й основних закономірностей.

Таким чином, формування еколого-валеологічної компетентності майбутніх учителів початкової школи розуміємо як багатогранний, складний, суперечливий, поступовий процес неперервної, активної теоретичної й практичної діяльності студентів, спрямованої на здобування еколого- валеологічних знань, розвиток відповідних здібностей студентів, стійкої мотивації, вольових зусиль у ставленні до еколого-валеологічних проблем на тлі позитивного емоційного ставлення, на формування переконань і відповідної поведінки в розв'язанні педагогічних, еколого-валеологічних, природоохоронних та здоров'язбережувальних завдань.

Список використаних джерел

1. Бойчук Ю. Д. Теоретико-методичні основи формування еколого-валеологічної культури майбутнього вчителя: автореф. дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.04 / Ю.Д. Бойчук; Харк. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. – Х., 2010. – 44 с.
2. Дрожик Л. В. Еколого-валеологічні знання як невідемний компонент еколого-валеологічної компетентності майбутнього вчителя / Л. В. Дрожик // Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя. Психолого-педагогічні науки. 2012. – № 2. – С. 124-127.
3. Книш С. І. Інноваційні педагогічні технології у еколого- валеологічній підготовці майбутніх вчителів фізичного виховання / С. І. Книш // Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова Випуск 3(70). 2016. – С. 36-38.
4. Концепція екологічної освіти України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://shkola.ostriv.in.ua/publication/code-148b3b2021c2c/list-b407a47b26>

ШЕЛЕЛЬО А. В.,
КУЗЬМА-КАЧУР М. І.

Мукачівський державний університет, Україна

СУТНІСНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ КОМПЕТЕНТНОСТІ З АНАТОМІЇ ТА ФІЗІОЛОГІЇ ЛЮДИНИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Аналіз наукових праць свідчить, що поняття «компетентнісний підхід» набуває нової сутності. Динаміка орієнтування на використання компетентнісного підходу у теорії і практиці професійної освіти спостерігається з кінця ХХ ст. коли поняття «компетентність» розуміли як «поглиблене знання предмету або засвоєне вміння».

Відповідно до реформування системи освіти за Концепцією НУШ, було визначено компетентності вчителів початкової школи, необхідні для навчання учнів перших класів у 2018/2019 і 2019/2020 н. р. У Типовій освітній програмі для підвищення кваліфікації педагогічних працівників, затверджену наказом МОН України від 15.01.2018 № 36 означено профіль учителя початкової школи. Профіль, або опис компетентностей, відповідає Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 р., схваленої розпорядженням КМУ від 14.12.2016 № 988 [1].

У визначенні сутнісних характеристик компетентності майбутніх учителів початкової школи з анатомії та фізіології людини враховували зорієнтованість, на

перелік компетентностей, який передбачено в Концепції Нової української школи, а також з урахуванням «Рекомендації Європейського Парламенту та Ради Європи щодо формування ключових компетентностей освіти впродовж життя». Серед них виділимо «компетентності в природничих науках і технологіях: наукове розуміння природи і сучасних технологій, а також здатність застосовувати його в практичній діяльності. Уміння застосовувати науковий метод, спостерігати, аналізувати, формулювати гіпотези, збирати дані, проводити експерименти, аналізувати результати» [1].

З огляду на проведений аналіз наукових праць Є. Климова, А. Кухначева та ін. можемо зазначити, що:

– по-перше, процес формування компетентності з анатомії та фізіології людини є циклічним. Це пояснюється тим, що педагогічна діяльність потребує постійного та неперервного підвищення професіоналізму, де щоразу зазначені вище етапи повторюються, але вже в новій якості;

– по-друге, саморозвиток біологічно обумовлюється та пов'язується з соціалізацією й індивідуалізацією особистості, яка свідомо організовує особисте життя, а значить, і особистісний розвиток як фахівця;

– по-третє, формування компетентності суттєво залежить від методичної системи, що включає умови, дотримання яких що дозволяє стимулювати професійний саморозвиток [3].

На підставі глибокого дослідження означеної проблеми О. Мондич тлумачить компетентність з анатомії та фізіології людини як сформовану у процесі навчання майбутнього вчителя початкової школи цієї дисципліни особистісну якість, що поєднує всебічні знання з анатомії та фізіології людини, уміння їх продуктивного практичного застосування з цінностями, мотивами і досвідом здоров'язбережувальної діяльності. Тобто, основною сферою прояву компетентності майбутніх учителів початкової школи з анатомії та фізіології людини є професійна діяльність щодо збереження, зміцнення та формування здоров'я школярів [4].

Компетентність з анатомії та фізіології людини відносимо до групи компетентностей майбутнього вчителя початкової школи, яка у педагогічній діяльності дозволяє здійснювати реалізацію освітніх програм з інтегрованого курсу «Я досліджую світ». Варто також наголосити, що компетентність із анатомії та фізіології людини як складова загальнопредметних компетентностей є основою здатності майбутнього вчителя здійснювати навчання, виховання і розвиток з урахуванням вікових, психофізіологічних і індивідуальних особливостей учнів, а головне готовність їх до забезпечення охорони життя і здоров'я молодших школярів.

Компетентність з анатомії та фізіології людини як складова ключових (загальнокультурних) компетентностей є основою для:

– здатності використовувати природничо-наукові знання для орієнтування в сучасному інформаційному просторі (наприклад, для критичного аналізу інформації щодо збереження і зміцнення здоров'я);

– володіння прийомами першої допомоги, методами захисту в умовах надзвичайних ситуацій;

– уміння застосовувати знання у процесі прийняття рішень та ін.

У процесі розробки методики формування предметної компетентності студентів із анатомії та фізіології людини за основу науковці беруть системний, синергетичний, компетентнісний і діяльнісний підходи.

Системний підхід орієнтує на дослідження об'єктів як систем, що дає змогу розкрити цілісність об'єкту й механізмів, що забезпечують її; виявлення багатообразних типів зв'язків складного об'єкту та зведення їх в єдину теоретичну картину.

Синергетичний підхід дає змогу розглянути систему освіти як динамічну, визначити спосіб поєднання нелінійних зв'язків між її частинами, виявити їх сумісність з усіма реальними відносинами як середовищем їх існування.

Компетентнісний підхід є основою розробленої методичної системи формування предметної компетентності майбутніх учителів початкової школи із анатомії та фізіології людини, її теоретичних основ, змісту, форм і технологій навчання.

Діяльнісний підхід передбачає, що діяльність майбутнього вчителя є основою, засобом і вирішальною умовою його професійної підготовки. Професійна підготовка молодого вчителя будується із урахуванням провідного виду діяльності в сучасній початковій школі – здоров'язбережної діяльності [2].

Отже, компетентність з анатомії та фізіології людини майбутнього учителя початкової школи полягає у властивості особистості, яка об'єднує систему знань з анатомії та фізіології людини, вмінь і навичок їх застосування у професійній діяльності, здатність використовувати сучасні знання з дисципліни, вміння організовувати освітній процес на принципах здоров'язбереження, бажання дотримуватися здорового способу життя, мотивації для забезпечення охорони життя й здоров'я учнів, їхньої рухової активності в урочній та позаурочній діяльності.

Список використаних джерел

1. Концепція Нової української школи. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://ru.osvita.ua/school/reform/54276/dskmybq/>, вільний.
2. Кузьма-Окачур М.І. Формування предметної компетентності майбутніх учителів початкової школи з анатомії та фізіології людини: загальні підходи / М. І. Кузьма-Окачур, М.В.Горват, А.В.Шелельо // Міжнародний науковий журнал «Освіта і наука» / ред. кол.: Т.Д. Щербан (гог. ред.); заст. гол. ред.: Jerzy Piwowarski; В.В. Гоблик. – Мукачево-Ченстохова : РВВ МДУ; Академія ім. Я. Длугоша, 2020. – Випуск 1(28). – С. 69 – 73.
3. Кухначева А. І. Формування професійної компетентності майбутніх учителів початкових класів. Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти : [зб. наук. пр.]. Харків : ХПІ, 2012. Вип. 30–31 (34–35). С. 50–57.
4. Мондич О. В. Методика формування предметної компетентності майбутніх учителів початкових класів з анатомії та фізіології людини. Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти : [зб. наук. пр.] : наук. зап. Рівнен. держ. гуманіт. ун-ту / редкол. : В. В. Вербець [та ін.]. Рівне : РДГУ, 2017. Вип. 17 (60). С. 244–247.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>